

Instytut Pamięci Narodowej - Gdańsk

<https://gdansk.ipn.gov.pl/pl2/aktualnosci/186712,103-rocznica-plebiscytu-na-Warmii-Mazurach-i-Powislu-Lubstynok-Zlotowo-15-czerwc.html>
04.05.2024, 06:11

103. rocznica plebiscytu na Warmii, Mazurach i Powiślu - Lubstynok-Złotowo, 15 czerwca 2023

Głównym organizatorem uroczystości była Gmina Lubawa.

Uroczystości rozpoczęły się pod pomnikiem w Lubstynku – była to jedna z miejscowości, która uczestniczyła w plebiscycie. Tutaj gospodarz wydarzenia i organizator uroczystości wójt gminy Lubawa Tomasz Ewertowski złożył kwiaty. Towarzyszyli mu zaproszenie goście. Pod pomnikiem w imieniu Oddziału IPN w Gdańsku wiązanek złożyła także Anna Nadarzyńska-Piszczewiat.

Druga część wydarzenia odbyła się w Złotowie. Na początku miała miejsce Msza święta w historycznym kościele św. Barbary. Pod pobliską tablicą upamiętniającą plebiscyt również złożyliśmy kwiaty.

Następnie uczestnicy uroczystości przeszli do pobliskiej Szkoły Podstawowej im. Orła Białego, na zaplanowaną dalej akademię. W jej programie znalazło się powitanie gości przez dyrektor Justynę Kwiatkowską i montaż słowno-muzyczny w wykonaniu uczniów szkoły. W ramach części artystycznej rozstrzygnięty został konkurs poetycki „Historia Plebiscytu na Warmii, Mazurach i Powiślu wierszem pisana”.

Wygłoszone zostały także okolicznościowe przemówienia, w tym wójta gminy Lubawa Tomasa Ewertowskiego i senator Bogusławy Orzechowskiej. Odczytany został również list wojewody warmińsko-mazurskiego Artura Henryka Chojeckiego. Goście wydarzenia wysłuchali także prelekcji historycznej dr. Krzysztofa Kierskiego z Delegatury IPN w Olsztynie.

Plebiscyt na Warmii, Mazurach i Powiślu został przeprowadzony 11 lipca 1920 roku w wyniku ustaleń traktatu pokojowego w Wersalu (kończącego I wojnę światową). Jego celem było ustalenie przynależności terytorialnej obszarów, które – według strony polskiej – ze względów historycznych oraz etnicznych powinny zostać przyznane odradzającej się Rzeczypospolitej.

Wynik plebiscytu okazał się z wielu względów niekorzystnych dla Polski. Wpływ na to miały czynniki zewnętrzne, takie jak tocząca się wojna polsko-bolszewicka, intensywna i często niezgodna z prawem działalność administracji i ludności niemieckiej, a także nasilona przez kilkadziesiąt lat akcja germanizacyjna. Do Polski powróciło tylko kilka przygranicznych miejscowości. Polecamy wystawę „Plebiscyt 1920 roku. Walka o Polskość Warmii, Mazur i Powiśla” [dostępną on-line na naszej stronie](#).